

ספרות עברית וכללית

2 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים ושלושה רבעים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה חמישה פרקים.

- פרק ראשון – שירה (שירת ימי-הביניים, שירת ביאליק, שירת המאה ה-20)
- פרק שני – סיפור קצר (כולל סיפורי עגנון)
- פרק שלישי – רומאן ונובלה
- פרק רביעי – דרמה
- פרק חמישי – שיר שלא נלמד

משלושת הפרקים הראשונים יש לבחור בשני פרקים, ולענות על השאלות לפי ההוראות בכל פרק (כל פרק – 30 נקודות).

הפרק הרביעי (רומאן ונובלה – 30 נקודות) והפרק החמישי (שיר שלא נלמד – 10 נקודות) הם חובה. עליך לענות על השאלות שבהם לפי ההוראות בכל פרק.

ג. חומר עזר מותר בשימוש: רשימה מודפסת של היצירות שנלמדו.

ד. הוראות מיוחדות: (1) רשום בראש כל תשובה את מספר הפרק ואת מספר השאלה שבחרת להשיב עליה.

(2) חובה לצרף למחברת את רשימת היצירות שנלמדו.

(3) אין להדגים באמצעות אותה יצירה בתשובות שונות.

(4) שים לב לכתב, לכתיב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה) רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

מהפרקים הראשון, והשני והשלישי עליך לענות על השאלות בשני פרקים בלבד,
לפי ההוראות בכל פרק (לכל פרק – 30 נקודות).

פרק ראשון – שירה (שירת ימי הביניים, שירת ביאליק, שירת המאה ה-20)

אם בחרת בפרק זה (שאלות 1-14), ענה על שתי שאלות,
כל שאלה על שיר מאת משורר אחר (לכל שאלה – 15 נקודות)
שים לב: אין לענות על שתי שאלות משירת ימי הביניים.

שירת ימי הביניים

1. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

ישנה בחיק ילדות / ר' יהודה הלוי

ישנה בחיק ילדות, למתי תשכבי! / דעי פי נעורים פנערת ננערו!
הלעד ימי השחרות. קומי צאי, / ראי מלאכי שיכה במוסר שחרו,
והתנערי מן הזמן, בצפרים / אשר מקסיסי לילה תנערו.
דאי פדרור למצא דרור ממעלך / ומתולדות ימים פנימים יסערו.
הי אחרי מלפך מנדפת, בסוד / נשמות אשר אל טוב ה' נהרו.

הדובר בשיר קורא לנמענת לחולל מפנה בחייה: "והתנערי מן הזמן"
הסבר לאיזו תפיסת זמן הוא מתכוון בדבריו. איזו תכלית הוא מציע לנמענת?
באילו דרכים הוא מנסה לשכנע אותה.

2. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

שחר אבקשך / רבי שלמה אבן-גבירול

שחר אבקשך, צורי ומשגפי / אערך לפניך שחרי וגם ערפי.
לפני גדלתך אעמד ואבקהל / כי עינך תראה כל מחשבות לבי.
מה זה אשר יוכל הלב להלשון / לעשות ומה פת רוחי בתוך קרבי?
הנה לך תיטב זמרת אנוש על פן / אודך בעוד תהיה נשמת אלוהי בי!

פרש את הבית השני ואת הבית השלישי בשיר, והסבר כיצד הם מתקשרים
לבית האחרון שבו.

/המשך בעמוד 3/

3. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

יְחִידָה, שְׁחָרִי / רבי יהודה הלוי.
 יְחִידָה, שְׁחָרִי הָאֵל וְסָפִיו, / וְכִקְטָרֶת תְּנִי שִׁירְךָ בְּאַפִּיו!
 הֲלֵא אִם תִּרְדְּפִי הַבְּלִי זְמַנְךָ, / וְתֵאמְרֵי כִי אָמַת הֵם כָּל כְּשָׁפִיו,
 וְתִזְלִי אַחֲרָיו לִילְךָ וְיוֹמְךָ / וְתַעֲרַב לְךָ תְּנוּמָה מְנַשְׁפִּיו –
 דְּעִי כִי אֵין בְּיָדֶיךָ מְאוּמָה, / אֲכַל עֵץ יִבְשׁוּ מְחַר עֲנָפָיו.
 5 הֲיִי לִפְנֵי אֵל הֵיךְ וּמִלֶּפְנֵךְ / אֲשֶׁר בָּאת לְחַסוֹת תַּחַת כְּנָפָיו:
 שָׁמוּ יִגְדַל וְיִתְקַדֵּשׁ בְּפִי כָל / אֲשֶׁר נִשְׁמַת אֱלוֹהֵי חַי בְּאַפִּיו!

הבית הראשון מבטא את הרעיון המרכזי בשיר.

הסבר את ההתפתחות של רעיון זה בשיר כולו, וכתוב כיצד הוא מעוצב.

שירת ביאליק

4. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

לֹא זְכִיתִי בְּאוֹר מִן-הַהַפְקָר / חיים נחמן ביאליק

לֹא זְכִיתִי בְּאוֹר מִן הַהַפְקָר,
 אֶף לֹא-בָא לִי בִירְשָׁה מְאֹבֵי,
 כִּי מִסְלְעֵי וְצוּרֵי נִקְרָתִיו
 וְחֻצְבָתִיו מְלֻבְבֵי.

נִיצוּץ אֶחָד בְּצוּר לְבִי מִסְתַּתֵּר,
 נִיצוּץ-קֶטֶן - אֵךְ כְּלוֹ שְׁלִי הוּא,
 לֹא שְׁאֵלְתִיו מְאִישׁ, לֹא גִנְבָתִיו -
 כִּי מִמֶּנִּי וְכִי הוּא.

וְתַחַת פְּטִישׁ צְרוּתֵי הַגְּדוּלוֹת
 כִּי יִתְפּוּצֵץ לְבָבִי, צוּר-עֲזִי,
 זֶה הַנִּיצוּץ עָף, נִתְּזוּ אֵל-עֵינֵי,
 וּמְעִינֵי - לְחֵרוּזֵי.

וּמְחֵרוּזֵי יִתְמַלֵּט לְלִבְבְּכֶם,
 וּבְאוֹר אֲשַׁכֶּם הִצַּתִּיו, יִתְעַלֵּם,
 וְאֲנִכִּי בְּחֻלְבֵי וּבְדָמֵי
 אֶת הַבְּעֵרָה אֲשַׁלֵּם.

תהליך היצירה מתואר בשיר כעשייה מקורית של המשורר, שראשיתה רצונית והמשכה יוצא משליטת המשורר.

הסבר קביעה זו. בסס את דבריך גם על ציורי הלשון ועל הפעלים בשיר.

/המשך בעמוד 4/

5. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

"חֲזָה, לֵךְ בְּרַח" / חיים נחמן ביאליק
(עמוס ז' יב)

"לֵךְ בְּרַח?" – לֹא-יִבְרַח אִישׁ כְּמוֹנִי!
הַלֹּךְ בְּלֹאט לְמַדְנֵי בְּקָרִי,
גַּם דְּבַר כֵּן לֹא לְמַדָּה לְשׁוֹנֵי
וּבְקָרְדִים כְּבֹד יִפְלֵ דְבָרֵי.

5 נְאֻם-כַּחַי תַּם לְרִיק – לֹא-פִשְׁעֵי,

חֲטָאתְכֶם הִיא וְשֵׁאוֹ הָעֵזוֹן!
לֹא-מִצָּא תַחֲתָיו סֶדֶן פְּטִישֵׁי,
קָרְדָמִי בָּא בְּעֵץ רִקְבוֹן.

אֵין דְּבַר! אֲשֵׁלִים עִם גּוֹרְלֵי:

10 אֶת-בְּלֵי אֶקְשֶׁר לַחֲגוֹרְחֵי,
וְשָׁכִיר הַיּוֹם בְּלֵי שָׁכַר פְּעֻלֵי
אֲשׁוּבָה לִי בְּלֹאט כְּשֶׁבְּאֲחֵי.

אֶל-נְוֵי אָשׁוּב וְאֶל-עֲמֻקֵּי
וְאֶכְרַת בְּרִית עִם שְׂקָמֵי יַעַר;

15 נְאֻתָם – אֲתָם מְסוֹס וְרִקְב
וּמְחַר יִשָּׂא כְּלֶכֶם סֵעַר.

קרא את שורות 7-8 שלפניך:

"לֹא-מִצָּא תַחֲתָיו סֶדֶן פְּטִישֵׁי,
קָרְדָמִי בָּא בְּעֵץ רִקְבוֹן."

הסבר שורות אלה, וכתוב כיצד הרעיון שבהן מתפתח עד לסיום הדרמתי של השיר.

/המשך בעמוד 5/

6. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

וְהִיא כִּי תִמְצָאוּ / חיים נחמן ביאליק

וְהִיא כִּי תִמְצָאוּ מִגֵּלַת לְבָבִי בְּעֵפֶר תִּתְפַּלֵּשׁ, וְאִמְרֶתֶם כֹּה: הִיא אִישׁ תָּמִים וּפְשׁוּט, וְעַיִף וְחָלֵשׁ.	וְעֲלִית קִיר קִטְנָה לְאִישׁ הַהוּא הִיָּתָה, וְלֹה אֲשַׁנֵּב קֶטָן, וְתִהִי לוֹ לְנִפְשׁוֹ, וְלֹא-יָדַע בָּהּ מִלְּאָךְ, וְלֹא שָׁלַט בָּהּ שְׂטָן.
וְיִהִי הָאִישׁ עוֹשֶׂה וְחִי לוֹ לְתַמּוֹ, וְנִחַבָּא אֶל כְּלִיו, וּמְקַבֵּל בְּדַמְמָה, בְּלִי בְרִכָּה וּקְלָלָה, הִבָּא לוֹ מֵאֲלִיו.	וְלֹאִישׁ תִּפְלָה אַחַת, וְהִיא בְּצַר לוֹ, וְיִהִי עוֹלָה שְׂמָה, צוֹנֵחַ לְאֲשַׁנֵּב וְרוֹעֵד וְלוֹהֵט – וּמְפַלֵּל בְּדַמְמָה.
וַיֵּצֵא הָאִישׁ וְיִהִי עוֹבֵר לְתַמּוֹ, וְנִתְיָבוּ לֹא-עֲקָשׁ; מִקְטָנוֹת לֹא-בָרַח וּגְדוּלוֹת לֹא-פָלַל, וְנִצְוֹרוֹת לֹא-בִקֵּשׁ.	וְתִאָּרֶךְ הַתִּפְלָה כְּאֶרֶךְ יָמֵי תַיִו, אֵךְ אֶל עֲלִיוֹן לֹא-רָצָה, אֶת-לֹא-בִקֵּשׁ לוֹ נִתֵּן, וְהֵאֲחַת שְׂבִקֵשׁ – אוֹתָהּ לֹא-מִצָּא.
וְאִם-אֲחֲרוֹ, אֵךְ בָּאוּ, לֹא קְרוּאוֹת, הַגְּדוּלוֹת וּבְדַרְךְ הַמְּלֶךְ – וַיַּעֲמֵד הָאִישׁ וְהוּא מְבִיט מִשְׁתַּאֲה, וַיִּקְדֵּ וַיִּלְךְ.	וְהָאִישׁ עַד-יוֹם אֲחֲרוֹן לֹא-נוֹאֵשׁ מִרְחֻמִּים וְנִפְשׁוֹ הוֹחִילָה, וְלִבּוֹ הַתִּפְלָל, הַתִּפְלָל וַיִּמָּת בְּאֲמִצַּע הַתִּפְלָה.
וְאִם-אֲחֲרוֹ, אֵךְ דָּפְקוּ עַל-פֶּתַח * הַנִּצְוֹרוֹת – וְהוּא לֹא אֲסָפֵן, וַיִּתְעַב כְּאֶחָד עוֹז נִפְשׁ הַכְּלָבִים עִם-צִדְקַת לֵב שְׂפָן.	

תאר את התכונות של "האיש" בשיר, וכתוב כיצד הן מעוצבות בשיר.

/המשך בעמוד 6/

שירת המאה ה-20
שירי רחל

7. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

גן נעול / רחל

מי אתה? מדוע יד מושטת

לא פונקטת יד אחות?

ועינים אך תמתנה רגע

והנה שפלו ככר נבוכות.

גן נעול, לא שביל אליו, לא דרך.

גן נעול – אדם.

האלך לי. או אפה בסלע

עד זוב דם?

תאר את היעדר הקשר בין הדוברת לזולת, על פי השיר.

כיצד השאלות והאזכורים המקראיים בשיר מעצימים את היעדר הקשר הזה?

בתשובתך תוכל להיעזר בפסוקים שלפניך:

– "גן נעול אחתי כלה גל נעול מעין חתום" (שיר השירים ד, יב)

– "ויקם משה את-גדו, ויך את-הסלע במטהו--פעמים; ויצאו מים רבים..." (במדבר כ, יא)

8. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

ספר שיירי / רחל

צריחות שצרחתי נואשת, כואבת,

בשעות מצוקה נאבדן,

היו למחרת מלים מלבבת,

לספר שיירי הלכן.

נגלו חביונות לא גליתי לרע,

נחשף הקתום בי באש,

נאת תוגתו של הלב הכורע

יד כל במנוחה תמשש.

הסבר על פי השיר כולו, כיצד הניגודים בשיר מבטאים את הקשר בין הסבל ובין

תהליך היצירה.

/המשך בעמוד 7/

9. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

רק על עצמי / רחל

רק על עצמי לספר ידעתי,
צר עולמי בעולם נמלה,
גם משאי עמסתי כמוה
רב וכבד מכתפי הדלה.

5 גם את דרכי - בדרך אלא צמרת -

דרך מכאוב ודרך עמל,
יד ענקים זדונה ובוטחת,
יד מתבדחת שמה לאל.

כל ארחותי הליו והדמיע

10 פחד טמיר מיד ענקים.
למה קראתם לי, חופי הפלא?
למה כזבתם, אורות רחוקים?

קרא את השורות 7-8 שלפניך:

"יד ענקים זדונה ובוטחת,

יד מתבדחת שמה לאל."

פרש שורות אלה, והסבר כיצד הן מתקשרות לתפיסה של הדוברת את חייה.

בסס את דבריך על ציורי הלשון בשיר.

10. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

גורל / רחל

היד העקשת

דופקת, דופקת על שער נעול;

העור רפט,

נוטף על פפות המנעול

דמה המעט.

אין עונה, אין קול.

בושש השוער.

יאחר, יאחר רגע נכסף, -

על הסף

מתה אפל.

תאר את גורלה של הדוברת, על פי השיר.

כיצד החזרות והאזכורים משיר השירים מעשירים את המשמעות של השיר?

בתיבתך תוכל להיעזר בפסוקים שלפניך משיר השירים:

- "...קול דודי דופק פתחי-לי אחתי רעיתי יונתי תמתי..." (פרק ה, ב)

- "קמתי אני לפתח לדודי ודודי נטפו-מור ונאצבעתי מור עבר על פפות המנעול." (פסוק ה)

/המשך בעמוד 8/

11. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

אני שומע משהו נופל / נתן זך

אני שומע משהו נופל, אמר הרוח.
שום דבר, זה רק הרוח, הרגיעה האם.

גם אתה אשם וגם הוא אשם, פסק השופט לנאשם.
אדם הוא רק אדם,
הסביר הרופא לבני המשפחה הנדהמים.

אכל מדוע, מדוע, שאל את עצמו הנער,
לא מאמין למראה עיניו.

מי שאינו גר בעמק גר בקר,
קבע המורה לידיעת הארץ
ללא קשי נפר.

אכל רק הרוח ששמט את התפוח זכר
מה שהעלימה מבנה האם.

שלעולם, לעולם, לעולם לא יהיה לו מנחם.

בלי להזכיר את המילה "מוות" עצמה, השיר כולו עוסק בו ובקושי של בני האדם להתמודד אתו.

הסבר רעיון זה, והדגם את הדרכים שבהן הוא מוצג לאורל השיר.

12. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

שימו לב לסגל הרועד / נתן זך

שימו לב לסגל הרועד,

מששו את הרוח, היטב

געו בעץ. הוא ירק ובצמרת

מוריק עוד יותר והגזע

מאכל מעט אך עודו אוכל בכל פה

את לשד האדמה שאיננה

נראית כאן לעין בעיר.

שימו לב, ממשו, געו היטב. כפלים

לשאוף את האור, להאיר

כל ענן. הוא עובר. והלילה

לא יאחר.

המילים "הוא עובר" הן מפתח להבנת השיר כולו.

הסבר קביעה זו, והדגם מהשיר את דבריך.

/המשך בעמוד 9/

13. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

שיר לאוהבים הנבונים / נתן זך

שיר לאוהבים הנבונים,
אשר בתבונה יאהבו
ימיהם בנעימים יחלפו
גם בדתם שאול לא יזקינו
נצח לא יפרדו, יחד יחיו
בבית אחד.

שיר לאוהבים הנבונים
על משככם באין מלה.
ביד אחת את המנורה יכבו,
יחד יעצמו את עיניהם,
זה את זה יברכו,
ובעת האחד קורא –
את האור הקטן ידליק הוא.
את נשימת לדיהם שומעים שעון
ורוח חצות.

בשיר מתוארים מצבים של קרבה ומצבים של בדידות.
הצג מצבים אלה, והסבר מהי עמדתו של המשורר כלפיהם.

14. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

רְגַע אֶחָד / נתן זך

רְגַע אֶחָד שֶׁקָט בְּבִקְשָׁה. אָנָּה. אָנִי
רוֹצֵה לומר דְּבַר מָה. הוא הֵלֵךְ
וְעָבַר עַל פְּנֵי. יְכַלְתִּי לְגַעַת בְּשׁוּלֵי
אֲדָרְתוֹ. לֹא נִגְעָתִי. מִי יְכוֹל הִיא
לְדַעַת מָה שְׁלֹא יִדְעָתִי.

החול דָּבַק בְּבִגְדָיו. בְּזִקְנוֹ
הִסְתַּכְּכוּ זְרָדִים. פְּנִיָּאָה לָן
לִילָה קָדָם פְּתָבָן. מִי יְכוֹל הִיא
לְדַעַת שֶׁבְּעוֹד לִילָה יְהִיָּה
רִיק כְּמוֹ צְפוּר. קֶשֶׁה כְּמוֹ אָבֶן.

לֹא יְכַלְתִּי לְדַעַת. אֵינֶנִּי מְאַשִּׁים
אוֹתוֹ. לְפַעְמִים אָנִי מְרַגֵּשׁ אוֹתוֹ קָם
בְּשִׁנְתוֹ, סְהַרְוֵרִי כְּמוֹ יָם, חוֹלֵף לְיָדִי, אוֹמֵר
לִי בְּנִי.
בְּנִי. לֹא יִדְעָתִי שְׁאַתָּה, בְּמִדָּה פְּזֹאת, אֲתִי.

השיר מסתיים בדבר לא צפוי.

הסבר מה לא צפוי בסיום השיר, והראה כיצד השיר מוביל לסיום זה. הדגם מהשיר את דבריך.

פרק שני – סיפור קצר

אם בחרת פרק זה, ענה על שתיים מהשאלות 15-17 (לכל שאלה – 15 נקודות).

סיפור מאת עגנון

15. תאר דמות של גבר מסיפור מאת עגנון שלמדת, והסבר את התהליך הנפשי שמתחולל בו על פי הסיפור.
כיצד מוצג הגבר בסיפור (מנקודת מבט אוהדת, ביקורתית, אירונית)? בסס את דבריך על דוגמאות מהסיפור.

סיפור עברי (לא מאת עגנון)

שים לב: בשאלה זו אין לענות על פי הסיפור "שפרה".
16. אחד המאפיינים של הסיפור הקצר הוא הסיבוך בעלילה.
הסבר את הסיבוך בעלילה באחד הקצרים שלמדת.

האם סיבוך זה נפתר בסוף הסיפור? הסבר והדגם את דבריך.

/המשך בעמוד 11/

ספרות עברית וכללית, חורף תשס"ז. מס' שאלון 904441 - 11 -

שפּרה / דבורה בארון

17. קרא את הקטע שלפניך מהסיפור, שפּרה", וענה על השאלה שאחריו.
לא טוב, אחות – אמרה [המשרתת], בהישענה על המגרפה שבידה, ובלי לתמוה
על עצם הבכי – ממינקת דורשים רוח טובה, ואת הנה – דמעות.
את קומי, צאי לך מוטב החוצה, תתבדרי או מה. והעיקר – התאפקי, התאפקי.
אבל להתאפק כבר אי-אפשר היה לה לשפּרה בשום אופן.

הסבר כיצד עצת המשרתת משקפת את גורלה של שפּרה, וכיצד עצה זו משתלבת
בתמונת המציאות המתוארת בסיפור כולו.

פרק שלישי – דרמה

אם בחרת בפרק זה, ענה רק על אחת מהשאלות 18-19, על פי המחזה מהמאה ה-19 או מהמאה ה-20 שלמדת (30 נקודות)
--

מחזה מהמאה ה-19 או מהמאה ה-20

18. בחר בדיאלוג מרכזי מהמחזה המודרני שלמדת (מהמאה ה-19 או מהמאה ה-20), שבאמצעותו אפשר ללמוד על התכונות של שתי הדמויות הנוטלות בו חלק. כתוב בקצרה את הנאמר בדיאלוג, והסבר מה הוא מלמד אותנו על כל אחת מהדמויות.
19. בחר בשתי דמויות מהמחזה המודרני שלמדת (מהמאה ה-19 או מהמאה ה-20). תאר את התנהגותה של כל אחת מהדמויות בתחילת המחזה, והסבר אם בהמשך המחזה כל אחת מהן פועלת לשינוי גורלה או נמנעת מלפעול. נמק והדגם את דבריך.

פרק רביעי – רומאן ונובלה

פרק זה הוא חובה – ענה רק על אחת מהשאלות 23-26 (30 נקודות)

סיפור פשוט / ש"י עגנון – שאלות 20 - 21

20. לפניך קטע מ"סיפור פשוט", קרא אותו, וענה על השאלה שאחריך.
הירשל שלא אכל כמעט כלום נסתכל במסובים שיגיעים מחמת אכילה ושתייה ונהנה ונצטער. נצטער שהוא רעב ונהנה שכרסו אינה מלאה. לפני ימים נתגלגלה לידו חוברת קטנה של צמחוניים בגנות אכילת בשר ודגים ויין ומיני מותרות. כשראה הירשל את המסובים יגעים מרוב אכילה ושתייה ועדיין הם ממשמשים בגופם להכניס במעיהם יותר ויותר, הרהר בלבו, שמא אחי אמי שנתפרנס מן העשבים נזיר היה מן הבשר, אלא שבני דורו לא ירדו לסוף דעתו וקראוהו משוגע, ושמא אמת מה שכתוב באותה חוברת, שכל הצרות באות בשביל זוללות יתרה, שאין אדם מסתפק במועט והומה ומהמה אחרי דברים הרבה. אלמלא לא רדפה אמא שלי אחרי הממון לא הייתי אני צריך לישב לפני פגרי עופות ודגים. הגביה הירשל ראשו לראות מה נשתייר מאותם הדברים המתועבים שריחם מגרה את יצרו וראה את מינה.

הקטע שקראת מתאר רצף מחשבות של הירשל.
היכן בעלילת הרומאן משתלב קטע זה? כתוב כיצד הוא מתקשר למציאות חייו של הירשל.
הסבר והדגם את דבריך.

21. בחר בשתיים מדמויות המשנה ב"סיפור פשוט": ברוך מאיר, יונה טויבר, גציל שטיין, סופי גילדנהורן.
תאר את תכונותיהן ואת מעשיהן של כל אחת מהדמויות שבחרת, והסבר את תרומתן להצגת הרקע החברתי של הרומאן.

רומאן עברי, נובלה עברית* - שאלות 22-23

שים לב: על שאלות 22-23 אין לענות על פי "סיפור פשוט".

* אם בחרת להתבסס על נובלה עברית, תוכל לבחור אך ורק מבין הנובלות האלה:
נמלים, עתליה, נביא, אחרי הילדות, שונא הנסים, כינורו של יוסי, שלושה ימים וילד,
לב הקיץ לב האור, ה'רבת חזעה, עוגיות המלח של סבתא סולטנה, לניה בצהריים,
המינה ליזה.

22. ברומאן (או בנובלה) יש מרכיבים שונים, כמו עלילת משנה, נקודת מפנה, התייחסות למקום ולתקופה, דמות משנה המייצגת רקע חברתי ועוד. בחר בשני מרכיבים והסבר את תפקידם ברומאן העברי (או בנובלה העברית) שלמדת. מהי תרומתם של מרכיבים אלה למשמעות היצירה. נמק והדגם את דבריך.

23. ברומאנים רבים מתוארים קונפליקטים (למשל: בין עדות, בין עמים, בין דתות, או בין בני משפחה). תאר קונפליקט אחד ברומאן העברי (או בנובלה העברית) שלמדת, והצג שתי דרכים שבאמצעותן מעוצב הקונפליקט (למשל: דיאלוגים, נקודות תצפית, סמלים או מוטיבים, עיצוב העולם הפנימי של הדמויות).

החטא ועונשו, מאדאם בובארי, אנה קארנינה, המשפט, האמן ומרגריטה, אל המגדלור, בית בודנברוק, מאה שנים של בדידות, הקול והזעם, אור באוגוסט

על שאלות 24-25 אפשר לענות אך ורק על פי הרומאנים המפורטים בכותרת שלעיל.

24. ברומאן יש מרכיבים שונים, כמו עלילת משנה, נקודת מפנה, התייחסות למקום ולתקופה, דמות משנה המייצגת רקע חברתי ועוד. בחר בשני מרכיבים והסבר את תפקידם ברומאן שלמדת. מהי תרומתם של מרכיבים אלה למשמעות היצירה. נמק והדגם את דבריך.

25. ברומאנים רבים מתוארים קונפליקטים (למשל: בין עדות, בין עמים, בין דתות, או בין בני משפחה). תאר קונפליקט אחד ברומאן שלמדת, והצג שתי דרכים שבאמצעותן מעוצב הקונפליקט (למשל: דיאלוגים, נקודות תצפית, סמלים או מוטיבים, עיצוב העולם הפנימי של הדמויות).

פרק חמישי – סיפור שלא נלמד

פרק זה הוא חובה – ענה על השאלה 26 (10 נקודות).

26. קרא את הסיפור שלפניך, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו.

הרחוב הָיָה מוֹאָר / יוסל בירשטיין

הרחוב היה מואר, ועוד ממרחק כמה בתים ראינו לפי הרגליים שלהם שהם צעירים. ואחר-כך ראינו את ידה של הנערה. בפנייה חדה ופתאומית היא משכה אחריה את הבחור לתוך חורשת האוהבים.

התחייכנו, אשתי ואני. זה היה בטיול הלילי שלנו בשכונה, בשעה שרוב התושבים צופים בטלוויזיה. הרחוב התמשך דומם ועצור. אפילו חתול לא חצה את הכביש. המכוניות שחנו מכל צד מתחו את השקט לאורך הבתים. על רקע זה בלטה התנועה היחידה של הנערה. "חברמנית".

תפסה את הבחור בזרועו והוליכה אותו לחושך בין העצים. חבל שלא הספקנו להציץ בפניה. אך גם בלי הפנים הרכבנו את אופייה. היה משהו בתנועה שלה שכיוון את המחשבות.

הנערה הזאת לא תלך לאיבוד בין הגברים. הכרנו צעריה כזאת בנעורינו. התחתנה עם לא-יוצלח ועשתה ממנו בן-אדם.

סיפרתי לאשתי על אחת הדודות במשפחה שלי. אמרו עליה שהיא קוטלת בעלים. אחד מהם נהג לזחול, באור יום, אל מתחת למיטה ולהירדם שם. ולדודה היתה תשוקה למיטות גבוהות. עוד מזרן ועוד מזרן. המיטה שלה הגיעה כמעט עד לתקרה. יום אחד נפלה ממנה ארצה, ומתה.

בהצטלבות הרחובות הנְטָקָה והנרייטה סולד פנינו שמאלה, להשלים את ההקפה. בתים שעוד היו בבנייה נראו עזובים, כאילו דייריהם כבר באו, גרו, נטשו אותם, והותירו מאחריהם גוש של חורבות ועיזבון.

אופיה של הנערה רמז על אופיו של הבחור. ראינו בבירור כיצד ברגע האחרון, ליד השביל הצר והחשוך, היא הפנתה אותו לכיוון שלה. צעדיו שלו היו מכוונים קדימה. גבר צריך לדעת לעורר עניין, אמרה אשתי, ולא להיות שלומיאל כמו הדוד שלך שחיפש מקלט מתחת למיטה.

עוד אנו מחייכים על חשבונם של בני-הזוג שנעלמו בין העצים ורואים בהם גלגול של דודתי ובעלה – והנה הם לקראתנו ברחוב. הזדרזנו, שנוכל לפגוש אותם מתחת לפנס-הרחוב. הפעם לא נחמיץ את ההזדמנות לסקור את פניהם של הנערה השתלטנית ושל הבחור הביישן.

והצלחנו. חלפנו על-פניהם בדיוק במעגל האור, וראינו שהנער עיוור.

ספרות עברית וכללית, חורף תשס"ז. מס' שאלון 904441 - 15 -

ענה על שני הסעיפים א-ב

- א. מדוע המספר מביא את הסיפור על דודתו במהלך הטיוח הלילי?
(4 נקודות)
- ב. הסבר כיצד מאיר סיום הסיפור את הדו-שיח שמתנהל בין המספר לאשתו במהלך הסיפור. (6 נקודות)

ב ה צ ל ח ה !
